

coma, una coma que ben sovint ara ja no és coneguda com a tal. I així, posem per cas, podem esmentar el nom d'un carrer de la part alta de la urbanització de Segur de Calafell, el carrer de *Can Papiol*, que deu fer referència a una casa de pagès que hi devia haver en aqueix indret –la falda d'un de tants dels turonets arrodonits de la zona–; per tant, un dels turons que no és absurd de pensar que hom tingués per un *papiol*, i aquest nom hagués traspasat per metonímia a la casa. (Per bé que tot això no són sinó conjectures que caldria verificar.)

El mot *popa* també figura amb aquesta aplicació, encara que amb una freqüència més aviat magra. De fet, tan sols n'hem pogut constatar dues ocurrences en les obres consultades, la *serra de la Popa*, a Alfarràs (Segrià), i el *puig de Popa*, a Calella (Alt Maresme).

La serra segriana no és sinó un dels relleus de la plataforma seccionada en tossals i plans que separa les conques del Segre i del Cinca. I el *puig de Popa* és el turó (206 m) amb què acaba, tot arrodonint-se, un dels serrats que el Montnegre envia a mar al sector dit de Capastre.

Observem com, en aquest darrer topònim, *popa* és usat excepcionalment sense article. En ple català oriental com es troba, es veu que hi ha desaparegut del tot la marca de nom comú, que és encara en altres indrets i que representa la presència de l'article. ◆

Bibliografia

- Aguiló, Cosme, *La toponímia de sa Dragonera*, Societat d'Onomàstica, Butlletí Interior, volum X.
- *Atles topogràfic de Catalunya*, 1:50.000, 3 vol., Enciclopèdia Catalana - Institut Cartogràfic de Catalunya, Barcelona 1995.
- Bofarull i Terrades, Manuel, *Noms de lloc del terme d'Albinyana*, Institut d'Estudis Penedesencs, Sant Sadurní d'Anoia 1992.
- Coromines, Joan, *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*, 9 vol., Curial - la Caixa, Barcelona 1980.
- *Onomasticon Cataloniae* (I-VIII), Curial - la Caixa, Barcelona 1989.
- *Gran geografia comarcal de Catalunya*, Fundació Enciclopèdia Catalana, Barcelona.
- Moreu-Rey, Enric, *Els nostres noms de lloc*, Ed. Moll, Palma de Mallorca 1982.
- *Nomenclàtor oficial de toponímia major de Catalunya*, Generalitat de Catalunya, Barcelona 2003.
- Sant Llorenç del Munt i l'Obac, mapa 1:25.000 i guia cartogràfica, Ed. Alpina 2003.
- Unió Excursionista de Catalunya, *Itineraris per la serra de Rubió i refugi Mas del Tronc* (Anoia), 1ª edició, juliol 1994.

Sobre el verb *passar*

PERE ORTÍ

Fa prop d'un segle que la llengua catalana, d'una generació a l'altra, perd quantitat de paraules i d'expressions que generalment corresponen al seu millor perfil col·loquial. La influència, la preponderància de la llengua castellana van tan a l'ample, que la cosa s'esdevé d'una manera constant i, com aquell qui diu, va per si sola. I la generació que les perd no se n'adona i passa a la pròxima allò erroni que ha forjat com a normal, i aquesta ho assumeix com a autèntic, per a continuar endavant en la línia de la davallada. El resultat de tot plegat, resultat funest, és que hom creu que allò que ha dit de petit, allò que ha dit sempre, és l'autèntic, i que voler corregir-ho és ganes de cercar els tres peus del gat. Conjunt de factors que fan difícilíssim el redreçament de la nostra llengua, en l'actual conjuntura en què tothom és savi; o en què ningú no té cap gana que l'amoïnin amb llenguatges «nous».

El remei fóra prestar atenció als pocs que recorden el bell parlar de fa vora un segle i fer-los cas de les correccions que fan. El parlar que en diem «d'abans de la guerra». Aleshores era viva la correntia impulsada per la Renaixença, i la llengua seguia una inèrcia acceptable, encara no mediatitzada per les influències deletèries que imperen ara. Els pocs ciutadans de la tercera edat de què disposem, d'aquesta mena, no tenen gaire bona premsa i són més aviat una veu que clama en el desert. Si no, són una veu que irrita els *tècnics*, que solen ser aquells que volen monopolitzar la feina del redreçament, perquè es creuen «els únics», i miren amb absoluta suspicàcia tot allò que no ve ideat per ells o no passa pel seu vist-i-plau. Els quals, en molts dels casos, han begut allò erroni que els tramet l'anterior generació, i la correcció que els proposen els sona com una nota desafinada.

Avui, doncs, voldria atreure l'atenció sobre el verb *passar* i alguns dels usos que en fem. Ara diem: «Què et passa?» No dic que no estigui ben dit. Però segur que l'expressió castellana «¿Qué te pasa?» s'ha imposat i ha suprimit del català allò que dèiem de petits: *Què tens?* Quan algú sortia empipat o reaccionava d'una manera estranya li dèiem: *Què tens?* I també: *Què t'agafa?* O: *Què t'agafa, ara?* Recordo que els nens, quan algun cercava raons o amoïnava amb romanços, li dèiem, no «Què et passa?», sinó: *Què hi ha?* Aquesta expressió era molt comuna entre els grans, en semblants casos, i quan qüestionaven algú seriosament sobre les seves ganes de moure soroll.

Per comptes de demanar, quan quelcom especial s'havia esdevingut, «Què ha passat?» («¿qué ha pasado?»), demanàvem: *Què ha estat?* O: *Què hi ha hagut de nou?*

¿Filigranes lingüístiques, perdedores? És una afable proposta de guanyar allò que hem perdut. Si més no, que consti aquí, públicament. Potser temps vindrà que hi podran fer més que nosaltres. Qui sap. Sí que crec que, entre tots, ara hi podríem fer més. I vull creure que serem prou honorats per a fer-hi molt més i perquè tot això que diem ens aprofiti. ◆